ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ
της 23ης Νοεμβρίου 1978 *

Στην υπόθεση 7/78,

που έχει ως αντικείμενο αίτηση του Court of Appeal (Criminal Division) προς το Δικαστήριο, κατ' εφαρμογή του άρθρου 177 της Συνθήκης ΕΟΚ, με την οποία ζητείται, στο πλαίσιο της διαφοράς που εκκρεμεί ενώπιον του αιτούντος δικαστηρίου μεταξύ

Regina

και

Ernest George Thompson, Brian Albert Johnson και Colin Alex Norman Woodiwiss,

η έκδοση προδικαστικής αποφάσεως ως προς την ερμηνεία του όρου «κεφάλαια», υπό την έννοια του δευτέρου μέρους, τίτλου III, κεφαλαίου 4, της Συνθήκης ΕΟΚ,

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ,

συγκείμενο από τους H. Kutscher, πρόεδρο, Mackenzie Stuart, πρόεδρο τμήματος, A. M. Donner, P. Pescatore, M. Sørensen, A. O'Keeffe και G. Bosco, δικαστές,

γενικός εισαγγελέας: H. Mayras
γραμματέας: A. Van Houtte

εκδίδει την ακόλουθη

* Γλώσσα διαδικασίας: η αγγλική.

Απόφαση

(το μέρος που περιέχει τα περιστατικά παραλείπεται)

Σκεπτικό

1 Με Διάταξη της 15ης Δεκεμβρίου 1977, η οποία περιήλθε στο Δικαστήριο στις 16 Ιανουαρίου 1978, το COURT OF APPEAL της Αγγλίας και Ουαλίας (CRIMINAL DIVISION), υπέβαλε, δυνάμει του άρθρου 177 της Συνθήκης ΕΟΚ, ορισμένα ερωτήματα ως προς την ερμηνεία των άρθρων 30 μέχρι 37 και των άρθρων 67 μέχρι 73 της Συνθήκης.

2 Τα ερωτήματα αυτά ανέκυψαν στο πλαίσιο εφέσεως που άσκησαν τρεις βρετανοί υπήκοοι (στο εξής: εφεσείοντες) κατά ποινικής αποφάσεως, με την οποία το CROWN COURT OF CANTERBURY έκρινε ενόχους τους ανωτέρω ότι εν γνώσει και με δόλια προαίρεση παρέβησαν την απαγόρευση εισαγωγής χρυσών νομισμάτων στο Ηνωμένο Βασίλειο και εξαγωγής νομισμάτων κράματος αργύρου, κοπής προ του 1947, από το Ηνωμένο Βασίλειο.

3 Η εισαγωγή χρυσών νομισμάτων στο Ηνωμένο Βασίλειο απαγορεύεται δυνάμει του IMPORT OF GOODS (CONTROL) ORDER του 1954, που εξέδωσε το BOARD OF TRADE κατ' εξουσιοδότηση του IMPORT, EXPORT AND CUSTOMS POWERS (DEFENCE) ACT 1939.

4 Δυνάμει μιας OPEN GENERAL LICENCE (γενικής άδειας εισαγωγής) που χορηγήθηκε από τον Υπουργό Εμπορίου και Βιομηχανίας στις 5 Ιουλίου 1973, επιτράπηκε η εισαγωγή όλων των εμπορευμάτων, πλην ορισμένων εξαιρέσεων στις οποίες δεν περιλαμβάνονταν τα χρυσά νομίσματα. Εντούτοις, δυνάμει τροποποιήσεως της εν λόγω άδειας υπό τον τίτλο «AMENDMENT No. 10» της 15ης Απριλίου 1975 που τέθηκε σε ισχύ στις 16 Απριλίου 1975, τα χρυσά νομίσματα συμπεριελήφθησαν μεταξύ των εμπορευμάτων, των οποίων απαγορευόταν η εισαγωγή εκτός αν υπήρχε άδεια χορηγούμενη από το BOARD OF TRADE.

5 Δυνάμει του EXPERT OF GOODS (CONTROL) ORDER του 1970, που εκδόθηκε κατ' εξουσιοδότηση του εν λόγω ACT του 1939, απαγορεύεται, εκτός αν χορηγηθεί άδεια, η εξαγωγή περισσοτέρων από δέκα κάθε φορά νομισμάτων κράματος αργύρου του Ηνωμένου Βασιλείου, κοπής προ του 1947, αλλά όχι παλαιοτέρων των εκατό ετών κατά την ημερομηνία εξαγωγής.

6 Η εξαγωγή των νομισμάτων αυτών προς τα άλλα κράτη μέλη της ΕΟΚ επιτράπηκε με OPEN GENERAL LICENCE που χορηγήθηκε από τον Υπουργό στις 20 Δεκεμβρίου 1972, και η οποία, όσον αφορά τα νομίσματα αυτά, ανακλήθηκε και αντικαταστάθηκε με άλλη OPEN GENERAL LICENCE της 25ης Ιουνίου 1973.

7 Η δεύτερη αυτή OPEN GENERAL LICENCE ανακλήθηκε με νέα OPEN GENERAL LICENCE της 5ης Ιουλίου 1974, που τέθηκε σε ισχύ στις 15 Ιουλίου 1974, αποτέλεσμα της οποίας ήταν να εξαιρεθούν τα νομίσματα αυτά από το πεδίο εφαρμογής της OPEN GENERAL LICENCE, κατά τρόπο ώστε, από τις 15 Ιουλίου 1974, να μη μπορούν να εξαχθούν παρά μόνο κατόπιν αδείας.

8 Οι εφεσείοντες εισήγαγαν στο Ηνωμένο Βασίλειο, μεταξύ 24ης Απριλίου 1975 και 30ής Ιουνίου 1975, 3 400 νοτιοαφρικανικά KRUGERRANDS που προέρχονταν από την επιχείρηση AGOSI του PFORZHEIM της Ομοσπονδιακής Δημοκρατίας της Γερμανίας.

9 Οι εφεσείοντες εξήγαγαν εξάλλου, μεταξύ 7ης Αυγούστου 1974 και 26ης Μαΐου 1975, για την ίδια αυτή γερμανική επιχείρηση, 40,39 τόνους νομισμάτων κράματος αργύρου που είχαν κοπεί στο Ηνωμένο Βασίλειο προ του 1947, συγκεκριμένα εξάπενα νομίσματα σελίνια, φιορίνια και νομίσματα μισής κορώνας.

10 Οι ενδιαφερόμενοι, αφού ομολόγησαν την «ενοχή» τους ενώπιον του πρωτοβάθμιου δικαστηρίου, άσκησαν έφεση ενώπιον του COURT OF APPEAL (CRIMINAL DIVISION) υποστηρίζοντας ότι οι διατάξεις της βρετανικής νομοθεσίας που απαγορεύουν τις εν λόγω εισαγωγές και εξαγωγές παραβιάζουν τα άρθρα 30 και 34 της Συνθήκης.

11 Το άρθρο 30, όπως συμπληρώθηκε από το άρθρο 42 της πράξης προσχωρήσεως, απαγορεύει, το αργότερο από 1ης Ιανουαρίου 1975 όσον αφορά το Ηνωμένο Βασίλειο, οποιοδήποτε μέτρο αποτελέσματος ισοδύναμου με ποσοτικό περιορισμό επί των εισαγωγών από άλλα κράτη μέλη.

12 Το άρθρο 34, όπως συμπληρώθηκε από το εν λόγω άρθρο 42, απαγορεύει, το αργότερο από 1ης Ιανουαρίου 1975 όσον αφορά το Ηνωμένο Βασίλειο, οποιοδήποτε μέτρο αποτελέσματος ισοδύναμου με ποσοτικό περιορισμό επί των εξαγωγών προς τα άλλα κράτη μέλη.

13 Οι εφεσείοντες υποστήριξαν επίσης ότι οι περιορισμοί επί των εξαγωγών και εισαγωγών, οι οποίοι περιέχονται στη βρετανική νομοθεσία, δεν δικαιολογούνται από λόγους δημοσίας τάξεως βάσει του άρθρου 36 της Συνθήκης.

14 Αντιθέτως, η Βρετανική Κυβέρνηση υποστήριξε ότι τα εισαχθέντα και τα εξαχθέντα νομίσματα αποτελούν «κεφάλαια» κατά την έννοια των άρθρων 67 και επομένων της Συνθήκης και ότι, συνεπώς, οι διατάξεις των άρθρων 30 και 34 δεν έχουν εφαρμογή.

15 Κατά τη Βρετανική Κυβέρνηση, ακόμα και αν τα εν λόγω νομίσματα πρέπει να θεωρηθούν ως εμπορεύματα που εμπίπτουν στις διατάξεις των άρθρων 30 και επόμενα της Συνθήκης, οι περιορισμοί επί των εισαγωγών και των εξαγωγών επιτρέπονται δυνάμει του άρθρου 36 της Συνθήκης, διότι δικαιολογούνται από λόγους δημοσίας τάξεως.

16 Όσον αφορά τους περιορισμούς επί των εισαγωγών, κατά τη Βρετανική Κυβέρνηση, η απαγόρευση εισαγωγής ορισμένων χρυσών νομισμάτων στο Ηνωμένο Βασίλειο θεσπίστηκε:

i) για να αποτραπούν οι απώλειες του ισοζυγίου πληρωμών και

ii) για να αποτραπεί η κερδοσκοπία και η αποθησαύριση μη παραγωγικών αξιών.

17 Όσον αφορά τους περιορισμούς επί των εξαγωγών, η απαγόρευση εξαγωγής από το Ηνωμένο Βασίλειο νομισμάτων κράματος αργύρου, κοπής προ του 1947, θεσπίστηκε:

i) για να εξασφαλιστεί η επάρκεια των κυκλοφορούντων νομισμάτων προς χρήση του κοινού,

ii) για να εξασφαλιστεί ότι οποιαδήποτε αύξηση της αξίας του μετάλλου που περιέχεται στο νόμισμα αποβαίνει προς όφελος του κράτους μέλους και όχι ιδιωτών,

iii) για να προληφθεί η καταστροφή των νομισμάτων αυτών του Ηνωμένου Βασιλείου εκτός της δικαιοδοσίας του, η οποία συνιστά ποινικό αδίκημα αν επιχειρηθεί εντός της δικαιοδοσίας του.

18 Υπό τις περιστάσεις αυτές, το COURT OF APPEAL υπέβαλε τα ακόλουθα ερωτήματα:

1) Πρέπει τα ακόλουθα νομίσματα να θεωρηθούν, κατ' αρχήν, ως «κεφάλαια» κατά την έννοια του κεφαλαίου 4 του τίτλου III του δεύτερου μέρους της Συνθήκης της Ρώμης:

α) χρυσά νομίσματα, τα οποία, όπως τα KRUGERRANDS, κατασκευάζονται σε τρίτη χώρα αλλά κυκλοφορούν ελεύθερα στο εσωτερικό κράτους μέλους,

β) νομίσματα κράματος αργύρου που κυκλοφορούν νόμιμα σε κράτος μέλος,

γ) νομίσματα κράματος αργύρου κράτους μέλους που κυκλοφορούσαν νόμιμα στο κράτος αυτό και τα οποία, αν και έχουν αποσυρθεί από την κυκλοφορία, προστατεύονται, ως νομίσματα, από την καταστροφή στο κράτος αυτό;

2) Σε περίπτωση καταφατικής απαντήσεως, είναι δυνατό η ποσότητα των νομισμάτων αυτών, ο τρόπος με τον οποίο γίνεται η εμπορία τους και ο σκοπός στον οποίο αποβλέπει η τελευταία, να έχουν ως αποτέλεσμα την εξαίρεση των νομισμάτων αυτών από την έννοια «κεφάλαια» στην οποία αναφέρεται στο κεφάλαιο 4 του τίτλου III του δεύτερου μέρους;

3) Οι διατάξεις του κεφαλαίου 4, του τίτλου III του δεύτερου μέρους της Συνθήκης της Ρώμης εφαρμόζονται σε εκείνα από τα προαναφερθέντα νομίσματα που θεωρούνται ως «κεφάλαια», αποκλείοντας την εφαρμογή των διατάξεων του κεφαλαίου 2 του τίτλου I του δεύτερου μέρους της Συνθήκης;

4) Σε περίπτωση που οι απαντήσεις σε όλα ή σε ένα οποιοδήποτε από τα πιο πάνω ερωτήματα καταλήξουν στο συμπέρασμα ότι τα αντικείμενα της υπό κρίση υποθέσεως εμπίπτουν στο κεφάλαιο 2 του τίτλου I του δεύτερου μέρους, ο όρος «δημόσια τάξη» του άρθρου 36 της Συνθήκης της Ρώμης έχει την έννοια ότι μπορεί κράτος μέλος να επιδιώξει να δικαιολογήσει τους περιορισμούς:

α) επί των εισαγωγών χρυσών νομισμάτων, βάσει ενός ή και των δύο ακολούθων λόγων:

i) αποτροπή των απωλειών του ισοζυγίου πληρωμών του,

ii) αποτροπή της κερδοσκοπίας και της αποθησαύρισης μη παραγωγικών αξιών.

β) επί των εξαγωγών των δικών του νομισμάτων κράματος αργύρου, βάσει ενός ή όλων των ακολούθων λόγων:

i) εξασφάλιση της επάρκειας των κυκλοφορούντων νομισμάτων προς χρήση του κοινού,

ii) εξασφάλιση του ότι οποιαδήποτε αύξηση της αξίας του μετάλλου που περιέχεται στο νόμισμα θα αποβαίνει προς όφελος του κράτους μέλους και όχι ιδιωτών,

iii) πρόληψη της καταστροφής των νομισμάτων του εκτός της δικαιοδοσίας του, η οποία συνιστά ποινικό αδίκημα αν επιχειρηθεί εντός της δικαιοδοσίας του;

19 Από την εξέταση των υποβληθέντων ερωτημάτων προκύπτει ότι, μολονότι τα ερωτήματα αυτά έχουν διατυπωθεί κατά τρόπον ώστε να δίνεται έμφαση στο χαρακτηρισμό των νομισμάτων αυτών ως «κεφαλαίων», στην πραγματικότητα ερωτάται αν τα νομίσματα αυτά αποτελούν εμπορεύματα που εμπίπτουν στις διατάξεις των άρθρων 30 μέχρι 37 της Συνθήκης ή είναι μέσα πληρωμής που εμπίπτουν σε άλλες διατάξεις.

20 Τα ερωτήματα αυτά, υπό την ανωτέρω έννοια, πρέπει να εξεταστούν στο πλαίσιο του γενικού συστήματος της Συνθήκης.

21 Από την ανάλυση του συστήματος αυτού συνάγεται ότι οι κανόνες που αφορούν την ελεύθερη κυκλοφορία των εμπορευμάτων και, ειδικότερα, τα άρθρα 30 και επόμενα που αφορούν την κατάργηση των ποσοτικών περιορισμών και όλων των μέτρων ισοδύναμου αποτελέσματος πρέπει να εξετάζονται όχι μόνο σε σχέση με τους ειδικούς κανόνες περί μεταφοράς κεφαλαίων, αλλά σε σχέση με το σύνολο των διατάξεων της Συνθήκης που αφορούν χρηματικές μεταφορές, που είναι δυνατό να πραγματοποιηθούν για ποικίλους σκοπούς και των οποίων ιδιαίτερη μόνο κατηγορία αποτελεί η μεταφορά κεφαλαίων.

22 Αν τα άρθρα 67 μέχρι 73 της Συνθήκης, που αφορούν την ελευθέρωση της κίνησης των κεφαλαίων, έχουν ιδιαίτερη σημασία όσον αφορά τον ένα από τους σκοπούς που αναφέρονται στο άρθρο 3 της Συνθήκης, δηλαδή την εξάλειψη των εμποδίων στην ελεύθερη κυκλοφορία των κεφαλαίων, πρέπει οι διατάξεις των άρθρων 104 μέχρι 109, που έχουν ως αντικείμενο το συνολικό ισοζύγιο πληρωμών και αφορούν, συνεπώς, το σύνολο των κινήσεων χρηματικών ποσών, να θεωρηθούν ουσιώδεις για την επίτευξη της ελευθέρωσης της κυκλοφορίας

εμπορευμάτων, υπηρεσιών και κεφαλαίων, που είχε θεμελιώδη σημασία για την πραγματοποίηση της Κοινής Αγοράς.

23 Ειδικότερα, το άρθρο 106 προβλέπει ότι «κάθε κράτος μέλος αναλαμβάνει την υποχρέωση να επιτρέπει τις πληρωμές τις σχετικές με την κυκλοφορία εμπορευμάτων, υπηρεσιών και κεφαλαίων, καθώς και τις μεταφορές κεφαλαίων και μισθών, στο νόμισμα του κράτους μέλους όπου έχει την κατοικία του ο πιστωτής ή ο δικαιούχος, κατά το μέτρο που η κυκλοφορία των εμπορευμάτων, των υπηρεσιών, των κεφαλαίων και των προσώπων έχει ελευθερωθεί μεταξύ των κρατών μελών κατ' εφαρμογή της παρούσας Συνθήκης».

24 Η διάταξη αυτή επιδιώκει τη διασφάλιση των χρηματικών μεταφορών που είναι απαραίτητες τόσο για την ελευθέρωση της κίνησης των κεφαλαίων, όσο και για την ελεύθερη κυκλοφορία των εμπορευμάτων, των υπηρεσιών και των προσώπων.

25 Από αυτό πρέπει να συναχθεί το συμπέρασμα ότι, στο σύστημα της Συνθήκης, τα μέσα πληρωμής δεν πρέπει να θεωρούνται ως εμπορεύματα που εμπίπτουν στις διατάξεις των άρθρων 30 μέχρι 37 της Συνθήκης.

26 Τα νομίσματα κράματος αργύρου που κυκλοφορούν νόμιμα σε κράτος μέλος, πρέπει να θεωρηθούν, από τη φύση τους, ως μέσα πληρωμής. Επομένως, η μεταφορά τους δεν εμπίπτει στις διατάξεις των άρθρων 30 μέχρι 37 της Συνθήκης.

27 Αν και είναι δυνατό να υπάρξουν αμφιβολίες ως προς το αν τα KRUGERRANDS πρέπει να θεωρηθούν ως νόμιμο μέσο πληρωμής, πρέπει εντούτοις να σημειωθεί ότι, στις χρηματαγορές των κρατών μελών στα οποία επιτρέπεται η εμπορία τους, θεωρούνται ως ισοδύναμα με νόμισμα.

28 Επομένως η μεταφορά τους πρέπει να χαρακτηριστεί ως χρηματική μεταφορά, η οποία δεν εμπίπτει στις διατάξεις των προαναφερθέντων άρθρων 30 μέχρι 37.

29 Ενόψει των ανωτέρω σκέψεων, παρέλκει η εξέταση του ερωτήματος υπό ποίες προϋποθέσεις η μεταφορά νομισμάτων των δύο αυτών κατηγοριών θα μπορούσε να χαρακτηριστεί, ενδεχομένως, είτε ως κίνηση κεφαλαίων είτε ως τρέχουσα πληρωμή.

30 Το πρώτο ερώτημα, σημείο γ, αναφέρεται στα νομίσματα κράματος αργύρου κράτους μέλους που κυκλοφορούσαν νόμιμα στο κράτος αυτό, και τα οποία, αν

και έχουν αποσυρθεί από την κυκλοφορία, προστατεύονται, ως νομίσματα, από την καταστροφή.

31 Τα νομίσματα αυτά δεν μπορούν να θεωρηθούν ως μέσα πληρωμής υπό την προεκτεθείσα έννοια και, επομένως, μπορούν να χαρακτηριστούν ως εμπορεύματα, τα οποία εμπίπτουν στο σύστημα των άρθρων 30 μέχρι 37 της Συνθήκης.

32 Εναπόκειται στα κράτη μέλη να κόβουν το δικό τους νόμισμα και να το προστατεύουν από την καταστροφή.

33 Από τη δικογραφία προκύπτει ότι στο Ηνωμένο Βασίλειο απαγορεύεται η τήξη ή η καταστροφή των εθνικών νομισμάτων, έστω και αν έχουν αποσυρθεί από την κυκλοφορία.

34 Η απαγόρευση εξαγωγής των νομισμάτων αυτών, με σκοπό να προληφθεί η τήξη ή η καταστροφή τους σε άλλο κράτος μέλος, δικαιολογείται για λόγους δημοσίας τάξεως υπό την έννοια του άρθρου 36 της Συνθήκης, διότι αποβλέπει στην προστασία του δικαιώματος κοπής, το οποίο εκ παραδόσεως θεωρείται ότι άπτεται των θεμελιωδών συμφερόντων του κράτους.

Για τους λόγους αυτούς,

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ,

κρίνοντας επί των ερωτημάτων που του υπέβαλε το Court of Appeal (Criminal Division) με Διάταξη της 15ης Δεκεμβρίου 1977, αποφαίνεται:

1) Οι διατάξεις των άρθρων 30 μέχρι 37 της Συνθήκης δεν έχουν εφαρμογή:

α) σε νομίσματα κράματος αργύρου που κυκλοφορούν νόμιμα σε κράτος μέλος,

β) σε χρυσά νομίσματα, όπως τα KRUGERRANDS, τα οποία κατασκευάζονται σε τρίτο κράτος, αλλά κυκλοφορούν ελεύθερα στο εσωτερικό κράτους μέλους.

2) Η απαγόρευση εξαγωγής νομισμάτων κράματος αργύρου κράτους μέλους, τα οποία, αφού κυκλοφόρησαν νόμιμα στο κράτος αυτό, αποσύρθηκαν ήδη από την κυκλοφορία και των οποίων απαγορεύεται η τήξη ή η καταστροφή στο εθνικό έδαφος, θεσπισθείσα με σκοπό να προληφθεί η τήξη ή η καταστροφή τους σε άλλο κράτος μέλος, δικαιολογείται από λόγους δημοσίας τάξεως υπό την έννοια του άρθρου 36 της Συνθήκης.

Kutscher Mackenzie Stuart Donner Pescatore

Sørensen O'Keeffe Bosco

Δημοσιεύτηκε σε δημόσια συνεδρίαση στο Λουξεμβούργο στις 23 Νοεμβρίου 1978.

Ο γραμματέας
βοηθός γραμματέας
J. Pompe

Ο πρόεδρος
του πρώτου τμήματος
J. Mertens de Wilmars